

Majdraget

Medlemsorgan för Majornas Schacksällskap
Nummer 1-2001

Trevlig

Schackhöst

3.

Som ett verklighetens schackparti

Av Göte Teiffel

Stadsdelen Majorna har en egen tidning 'Vi Majbor', som delas ut till dess medborgare några gånger om året. I förra årets sista utgåva, nr 4 som utkom i december, var det en insändareskribent som under rubriken 'Som ett verklighetens schackparti' framförde följande:

Nu är det verkligen på tiden att avskaffa det gamla rasistiska spelet schack. "Vit börjar" säger vi utan att fundera över hur illa de svarta pjäserna måste uppleva denna ständiga orättvisa!

Nej, mitt förslag är att nuvarande pjäser ersätts med blå och röda. De blå ska naturligtvis även i fortsättningen ledas av en kung och en drottning. Fast om Victoria gifter sig med en ofrälse så blir det marigt. Prinsgemål känns fel – han får väl i så fall benämnas med sitt förnamn.

De rödas ledare är givetvis Göran P och Gudrun S. Alf S och Leijonborg får sköta torn, löpare och springare.

Men det blir svårt med bönderna. De utgör ju 50 procent av pjäserna, men är ändå en liten stackars minoritet. Att slå ihop dem med miljöpartiet räcker ju inte.

Dessa små pjäser är schackpartiets pensionärer, lokalvårdare eller vårdbiträden. Pjäser som i det stora spelet är lätta att offra.

Läste just att kung Carl Gustaf kände sig matt – det är nog på tiden att avsluta partiet här.

Enda kommentaren till den något förvirrade insändaren är att om vi nu skall ändra färgen på schackpjäserna skall de självfallet vara blå-vita!

Göteborgs-Posten har som bekant en gång i veckan en schackspalt. Vid sidan om denna kan det någon gång dyka upp en artikel om det svart-vita spelet författad av någon annan än den vanliga schackskribenten Krister Berg. Söndagen den 3 januari var det en halvsida under rubriken 'Schack matt – Spel som väcker kärlek och hat'. Skribenten som var en sk volontär, Sara Jeswani, var namnet, och hon hade fått i uppdrag att skriva om ett ämne som hon inte hade en aning om. Eftersom hon inte visste något om schack valde hon detta. En upplysning som nog kan vara så viktig är att hon har en bror som är schackspelare.

Delar av hennes funderingar om schack följer här nedan:

De spelar schack. På Nordstadstorget sitter femtiotal flickor och pojkar i tioårsåldern uppradade mittemot varandra och fyller luften med en koncentration så påtaglig att dr förbirusande lördagshopparna skulle kunna slå pannan i den..

Det är allvarliga blickar och rynkade pannor. Ansikten som ser nästan uråldriga ut i sina djupa funderingar. En pojke och en flicka sitter mittemot varande. Deras ögon rör sig allvarligt upp och ned. Följer pjäsen som flyttas, sedan en stinn blick på motståndaren medan handen slår till klockan.

Så tar spelet slut. Någon har vunnit. Flickan sträcker sig över brädet och skakar pojkens hand. De reser sig upp och blir som genom ett trollslag små stökiga och fnittriga ungar igen.

För en oinvigd är det något av ett mysterium hur man kan bli så hängiven ett spel. Och varför just schack, varför inte Fia med knuff? Fia med knuff har inga hemsidor på Internet med dagliga nyheter. Men schacknyheter finns det, där man kan hitta schacknytt från hela världen, rapporterat 24 timmar om dygnet. Man kan rösta i frågor som "ska man få tillåtas ändra sitt drag innan klockan är omställd eller ej?" eller diskutera huruvida spelstilen bestäms av inre personlighetsegenskaper. Eller drogtestar i schack – är det tillåtet att dricka åtta koppar kaffe före en tävling eller ej?

Det vimlar av termer. Kungsindiskt, drakvarianten, slutet spanskt och tornslutspel. Ord som framkallar en storm av färgglada bilder i mitt huvud., men som för en schackspelare blir till en lång radda siffer- och bokstavskombinationer. d2-d4, Sg1-f3, Lc1-f4.

Sedan följde ytterligare några stycken djupsinnigheter och artikeln avslutades med ett besök på Manhem enligt följande:

Det är torsdagskväll och Schacksällskapet Manhems lokal på Vegagatan börjar fyllas av spelare. Det drar ihop sig till distriktsmästerskap. I ett hörn står några besökare från en bosnisk motståndarklubb på Hisingen.

Per-Axel Persson går runt i lokalen och hejar ivritg till höger och vänster. Han är 52 år och började spela seriöst för sex-sju år sedan. Till vardags är han vaktmästare på Guldhedsskolan. Han beskriver sig som en spelare på källarnivå, men glöden går inte att ta miste på.

- Antingen älskar man det, eller hatar det. Man kan inte vara likgiltig för schack, säger han bestämt.
Det är helt omöjligt. Och får man det som gift, att man börjar gilla det... det är världens roligaste sport.

Han berättar med stor inlevelse att det tog 32 matcher innan han vann sin första seger. 32 förluster. Man måste undra vad det är som gör att man så gärna fortsätter, vad det är som gör schack så speciellt att man inte ger upp, trots så många nederlag.

- Spänningen! Att besegra en annan hjärna.. Det är precis som med en Wimbledonfinal med Björn Borg i tennis. Samtidigt är det ett tankearbete och man glömmer vardagen. Det är en skön avkoppling ett sätt att "rensa kontoret", och hela din personlighet, all din erfarenhet kommer till tals på brädet.

Att träna schack är en stor sak, det förstår man snart. Per-Axel förklarar allvarligt att alla spelare tränar på olika sätt. Man måste ha ett visst system. Han berättar om en gammal världsmästare som tränar till musik på högsta volym. Själv brukar han träna till flöjtmusik av James Galway. Sitter i fåtöljen och slår i schackböckerna.

- Jag tränar varje kväll mellan halv tio och elva. Då har jag kommit ner i varv och är laddad. Då läser jag böcker, tittar och grunnar. Och när fredagen kommer och jag är ledig, då tar jag fram schackbrädet och en god whisky. Datorn är en sparringpartner som inte är av denna värld. Den har ju inga nerver, gör allting korrekt. Man får stryk, hur mycket stryk som helst. Men han har ju inte haft en grinig chef eller haft en tuff dag, han gör precis enligt ABC-boken. Jag hänger med i tio drag, sedan är jag avrättad!

Han skrattar förtjust och drar med handen överstrupen.

Per-Axel börjar alltid med samma drag. Konsekvent. Att hitta den rätta öppningen tog fem år och fyrahundra matcher. Ett imponerande tålamod.

- Jag kan visa lite grann, utropar han plötsligt och springer över till ett av spelborden för att med stor entusiasm förevisa ett spanskt parti.

Förklarar med en fullständig halsbrytande jämförelse med Charles Lindbergs flygresor över Atlanten.

Det är dags att börja. Spelarna slår sig ned vid borden plötsligt blir det alldeles tyst. Bara lite stolsskrap och några harklingar. Fläktsystemet viner sakta och det tickar svagt från schackuren.

Händerna rör sig förutbestämt mönster. Flyttar pjäsen, slår till klockan och plockar med pennor för att antecknar dragen. Pjäsen, klockan, pennan. Runt, runt, runt fast e ett allt långsammare tempo allt eftersom dragen blir med och mer komplicerade.

Per-Axel vänder sig om och visar ställningen med en tyst pantomim. Knytnäve mot knytnäve. Pang. Nu är det allvar. Motståndaren är i tonåren. Han äter en chokladdboll och dricker Vira Blåtira.

Till slut lägger Per-Axel ned sin kung och skakar motståndaren hand. Partiet är slut.

Men för en liten stund har vardagen upphört att existera.

Artikeln får svara för sig själv, förutom att träna schack med whisky. För redaktören spelar det emellertid ingen roll vad han dricker, resultaten blir inte bättre i något fall.

Stadsmuséet hade under våren en utställning om våra ord – 'Tingen bakom orden' – deras härkomst och förklaringar till desamma. Nedan följer några exempel på vad som kan dölja sig bakom några av de ord, som vi använder dagligen i vårt stolta svenska språk. Det språk som Esaias Tegnér en gång kallade för 'ärans och hjältarnas språk', som i dag till 40 % består av lån utifrån. Hoppsan!

Jeans är det engelska uttalet av det franska namnet på den italienska staden Genua där detta tyg tillverkas. Alltså Genua är på franska Génes, som på engelska uttalas dji'ns.

Schuck-matt! En häst med svarta fält kallas skäck då den påminner om en schackbräda. Schack kommer från persiskans schah, som betyder kung. Schack-matt betyder 'kungen är död'. Härifrån kommer också ordet matt. Matt på svenska kan man bli många gånger, men bara en gång på persiska.

Till detta kan man väl tycka att ingen gentleman, och dit bör vi väl räkna alla schackspelare, klär sig i jeans och någon rutig häst har redaktionen ännu inte sett. Inte ens efter den gladaste tillställning. Blommiga hästar förekommer däremot, men då är de träaktiga och kommer som bekant från Dalarna.

Avslutningsvis kan vi som vanligt notera att :
'Schackspelare är precis som människor, bara helt annorlunda!'

VERKSAMHETSNYTT

Efter vi fått färdig vår utrymningslucka i lokalen kom Räddningstjänsten och inspekterade densamma. De godkände säkerhetsanordningarna. Nu återstår bara att alla medlemmar följer säkerhetsföreskrifterna.

Det åligger alla medlemmar att läsa och följa nedanstående:

Säkerhetsföreskrifter för lokalen Kennedygatan 1 C, Göteborg

Som alla medlemmar förhoppningsvis vet, har vi fått installerat en extra utrymningslucka i lokalen. Denna lucka är till för att bli säkra brandsäkerheten i lokalen.

1. I dessa lokaler får samtidigt vistas **maximalt 40 personer.**
2. Rökning är förbjuden.
3. Levande ljus får ej användas.
4. Skrymmande föremål, sopsäckar eller något annat brännbart får ej placeras i entrégången eller vid utrymningsluckan, som kan försvåra utrymningen.
5. Ansvarig kvällsvärd eller motsvarande, kan även vara någon annan vidtalad
 - a) byter trasiga lysrör i utrymningsskyltarna.
 - b) skotta rent från snö i utrymningsschaktet så att luckan går att öppna.
 - c) ser till att vid en eventuell utrymning samtliga i lokalerna så snabbt som möjligt kan lämna desamma genom entrédörren eller utrymningsluckan.
5. Vid en eventuell brand eller annan fara snarast larma Räddningstjänsten, **telefon 112.**
7. Om möjligt släcka uppkommen brand

För att verksamheten skall löpa friktionsfritt och att lokalen alltid skall vara tillgänglig, har styrelsen upprättat en s k "Jourlista". Denna lista står uppsatt på anslagstavlan i hallen. På listan står det vem som är ansvarig för respektive speldag.

Varje spelvärd skall alltid följa nedanstående riktlinjer:

Kvällsvårdar

I. Allmänna riktlinjer

1. Noggrant ta del av de särskilda **säkerhetsföreskrifterna**
2. Vid den mörka årstiden tända ytterbelysningen
3. Vid behov vädra lokalerna genom att öppna utrymningsluckan. Viktigt, glöm ej att stänga densamma när vädringen är klar
4. Se till att sista man låser såväl entrédörren och kontrollerar att utrymningsluckan är stängd, samt att släcka ytterbelysningen
5. Inga sopsäckar får ställas i entrégången eller vid utrymningsluckan!

II. Service åt medlemmar och gäster

1. Inköpa kaffebröd
2. Brygga kaffe och ev. koka tevännen
3. Se till att medlemmarna betalar för fiket enligt prislista
4. Hålla ordning och eventuellt diska gammal disk, torka upp spillt kaffe o d
5. Ta väl om hand besökare. En väl omhändertagen besökare kan kanske så småningom bli en medlem
6. Försöka påverka medlemmarna så att de själva håller ordning, d v s bär bort disk, tomflaskor, plastmuggar o d, torkar upp utspillt kaffe m m samt ställa i ordning schackbräderna.
7. Efter avslutad spelkväll ställa i ordning och städa efter de slarviga medlemmarna, som missat punkt 6, samt grovstäda pentryt